

Студент 1 курсу
факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙ АПК УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто стан інвестиційного клімату України та розвиток агропромислового комплексу, визначено проблеми інвестиційного АПК України, запропоновано шляхи їх вирішення.

Аннотация. Рассмотрены состояние инвестиционного климата в Украине и развитие агропромышленного комплекса, определены проблемы инвестиций АПК Украины, а также предложены пути их решения.

Annotation. The state of investment climate in Ukraine and development of agriindustrial complex have been regarded, investment problems were defined and ways for their solution have been proposed.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, інвестиції, аграрний сектор, лізинг.

Агропромисловий комплекс є базовим сектором народного господарства України, тому для забезпечення його ефективного функціонування необхідні значні інвестиційні ресурси. Проте в Україні інвестиційна активність внутрішніх і зарубіжних інвесторів значною мірою стримується за рахунок несприятливого інвестиційного середовища, цілої низки зовнішніх і внутрішніх чинників. Тому проблема підвищення ефективності інвестиційного процесу є однією з найбільш актуальних на даному етапі розвитку економіки держави.

Стан інвестиційного клімату України та розвиток агропромислового комплексу вивчали вітчизняні вчені О. Рогач, М. Дем'яненко, М. Гарасимчук, Г. Мазур, Н. Петруня, І. Шалигіна, О. Євтушевська. Вони розглядали вихід аграрного сектору з кризової ситуації, розвиток конкурентоспроможного виробництва за рахунок відновлення матеріально-ресурсного потенціалу. Проте розв'язання проблеми інвестування та сталого розвитку цього комплексу так і залишаються невирішеними.

Метою дослідження є обґрунтування основних проблем, що гальмують залучення інвестицій в агропромисловий комплекс, та шляхи їх вирішення.

Агропромисловий комплекс країни має необхідні передумови для широкого залучення іноземних інвестицій, а саме: родючі чорноземні ґрунти, розвинуту транспортну інфраструктуру, вигідне географічне розташування, наявність робочої сили, ненасиченість продовольчого і ресурсного ринків. Проте існує ряд факторів, які перешкоджають надходженню іноземних інвестицій в аграрний сектор України [1, с. 20].

Виробництво сільськогосподарської продукції завжди було і залишається досить ризикованим видом діяльності, адже залежить від кліматичних умов. Землі сільськогосподарського призначення не підлягають приватизації та продажу, тому неможливо визначити реальну ринкову ціну землі. Через відсутність застави і сезонність виробництва банки не можуть надавати довгострокові кредити.

Не слід забувати, що економічна ситуація в Україні є нестабільною, досі не вирішені основні напрями та стратегії розвитку народного господарства. Недосконала нормативно-правова база, відсутність налагодженої системи купівлі-продажу землі, іпотечного кредитування, поширення корупції, тіньової економіки, високі податки дещо відлякують іноземних інвесторів [2, с. 87].

Щодо політичної ситуації в країні, експерти стверджують, що постійна боротьба за владу, нестабільність створюють ризиковані умови для залучення інвестицій.

Досить часто іноземні інвестори не мають доступу до інформації про природно-кліматичні умови окремої території чи регіону, відсутні переклади карт на іноземні мови. Тільки в декількох областях за допомогою міжнародних організацій створені сільськогосподарські дорадчі центри.

На залучення інвестицій впливає екологічний фактор. Велика кількість земель мають підвищену кислотність, еродовані, радіоактивно забруднені, а на півночі країни заболочені ґрунти. Значні площі заняті під відходи промислового виробництва.

Проте ситуація не є безнадійною, є низка іноземних фірм-інвесторів АПК, які займаються підприємництвом в Україні, – це "Ілта Холдинг С. А." (Швейцарія), "Каргілл", "Кейс" (США), "Янке" (ФРН), але обсяг інвестицій ще не достатній. За перші 9 місяців 2010 року в сільське господарство України надійшло 5 844,5 млн грн, а за аналогічний період 2011 року 10 838,2 млн грн [3]. За цей період інвестиції надійшли зі 124 країн світу (рисунок). До десятки основних країн-інвесторів, які формують понад 82 % загального обсягу прямих інвестицій, входять Кіпр (22,5 % від загального обсягу інвестування), Німеччина (16,5 %), Нідерланди (9,6 %), Російська Федерація (7,0 %), Австрія (6,3 %), Сполучене Королівство (5,4 %), Франція (4,1 %), Швеція (4,1 %), Віргінські Британські острови (3,4 %), США (2,9 %).

Найбільш успішними регіонами у залученні іноземних інвестицій у сільське господарство є Донецька (12,4 %), Київська (11 %), Дніпропетровська (9 %) та Одеська (6,2 %) області. На жаль, Харківська область не належить до їх числа [4].

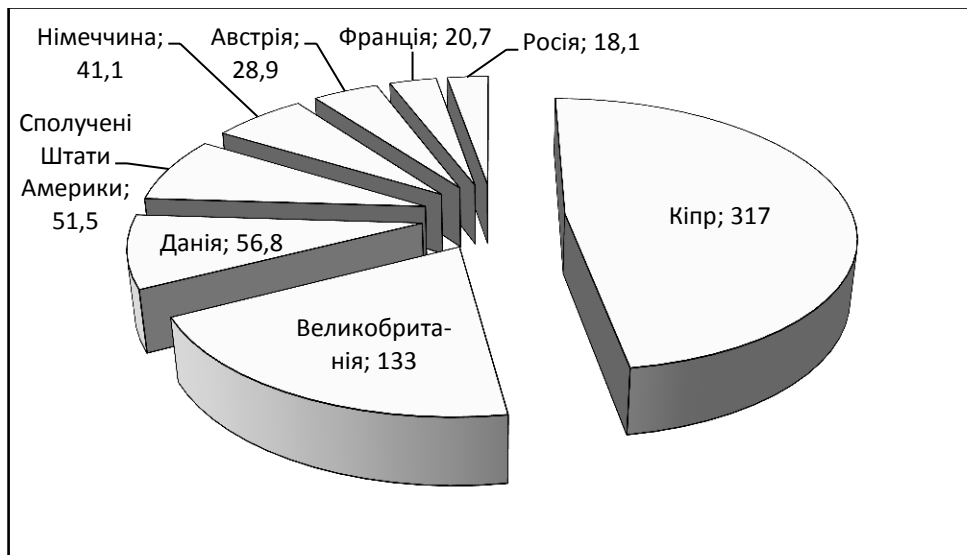

Рис. Країни-інвестори, які вкладають кошти в сільське господарство України в млн дол. США

Для того щоб поліпшити інвестиційний клімат в Україні, необхідно стабілізувати макроекономічну ситуацію, сформувати стабільну нормативно-правову базу, стимулювати довгострокове банківське кредитування, створити лізингові компанії.

Розвиток лізингових відносин в аграрному секторі сприятиме забезпеченню нових конкурентних позицій підприємств АПК. Лізинг може стати альтернативою кредитування, що дасть можливість отримати необхідні ресурси та уникнути значних втрат. Найбільшим постачальником техніки в Україні є НАК "Укראгролізинг", який пропонує аграріям надійну і порівняно недорогу техніку. Використання лізингу дозволяє направляти ресурси на розширення виробництва та впровадження передових технологій. Перевагою лізингу в галузі АПК є те, що, окрім всього, він є ефективним інвестиційним механізмом оновлення основних засобів, не виключає, а передбачає інші форми державного регулювання, наприклад податкові і кредитні пільги. Що ж до лізингоотримувачів, то вони зможуть: придбати якісні нові основні засоби без відволікання із господарської діяльності значних коштів; сплатити авансовий платіж (переважно від 20 до 30 % вартості предмета лізингу) і негайно приступити до використання придбаного встаткування і, таким чином, генерувати грошовий потік з його участю; здійснювати виплати за гнучким графіком платежів, який буде для них зручним, використовувати податкові пільги; не витратити час на здійснення страхування, державної реєстрації та інших передбачених законодавством дій. Також лізинг є новим перспективним фінансовим інструментом, який здатний сприяти збільшенню інвестиційних вкладень в економіку країни.

Щоб забезпечити стабільну економічну ситуацію в АПК, слід провести ряд реформ у сільському господарстві, які передбачали б забезпечення суб'єктам господарювання захисту прав власності на землю, майно та результати своєї праці; створення умов для забезпечення кредитами товаровиробників з урахуванням сезонності виробництва; проведення цінової політики та підтримки доходів сільськогосподарських товаровиробників для забезпечення відтворення виробництва сільськогосподарської продукції на основі запровадження заставних цін, регулювання доходів через систему державних дотацій та субсидій; сприяння розвитку мережі дорадчих сільськогосподарських служб і системи моніторингу аграрного ринку.

Створення вільних економічних зон, спільних підприємств дало б можливість більш інтенсивно залучати іноземний капітал, а валютні надходження від агропромислової діяльності значно зміцнили б регіональну економіку. Вільні економічні зони потрібно створювати, насамперед, на тих територіях, де складаються сприятливі гідрометеорологічні, фінансово-кредитні, природно-кліматичні, митні умови.

Необхідно підвищувати рівень кваліфікації працівників аграрного сектору, зокрема підготовку менеджерів для сільськогосподарського виробництва, які змогли б організувати роботу так, щоб отримати максимум доходів за мінімальних витрат.

Іноземні інвестори незадоволені складністю судового захисту своїх прав, часто рішення довго затягуються або ж взагалі не виконуються, тому потрібно сприяти судовій реформі щодо питань агропромислового комплексу.

Стимулюючи розвиток експортно-імпортного потенціалу галузі, можна забезпечити конкурентоспроможність аграрного сектору. Присутність іноземних інвестицій є доцільною у тих сферах, які є джерелом конкурентоспроможного експорту сільськогосподарської продукції.

Найбільш пріоритетними і прибутковими сферами для іноземного інвестування в агропромисловий сектор є: оновлення і модернізація на базі нових технологій підприємств, зокрема тих, що займаються заготівлею та зберіганням зерна; впровадження високопродуктивних технологій вирощування сільськогосподарських культур; створення потужностей та сировинної бази для виробництва обладнання для олійно-жирової, м'ясо-молочної, борошномельно-круп'яної та хлібопекарської промисловості; налагодження випуску ефективних хімічних засобів захисту сільськогосподарських рослин і тварин; сільськогосподарська інфраструктура [5, с. 74].

Таким чином, можна сказати, що інвестиційний клімат України не є сприятливим, ризики для інвесторів залишаються високими. Поліпшити ситуацію в агропромисловому комплексі можна лише за виваженої політики держави у сфері підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, дотримання економічних законів, вдосконалення законодавства з питань аграрної політики, регулювання кредитних операцій, раціонального розподілу коштів, їх ефективного використання і вчасного повернення боргу.

Література: 1. Сугай Т. Ю. Стан інвестиційного клімату в АПК України / Сугай Т. Ю. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 10. – С. 18–24. 2. Семикіна К. В. Проблеми інвестування агропромислового комплексу України / Семикіна К. В. // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 1. – С. 85–89. 3. <http://www.ukrstat.gov.ua/>. 4. <http://www.minagro.kiev.ua/>. 5. Назарова Л. В. Розвиток інвестиційних процесів в АПК України: стан, проблеми, перспективи / Назарова Л. В. // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 1. – С. 71–75.